

Тетяна Савенко
канд. філол. наук, доцент, м. Київ
Людмила Білякович
канд. філол. наук, доцент, м. Київ

РОЛЬ АБЗАЦНОГО ЧЛЕНУВАННЯ ПРИ НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ ЧИТАННЯ

При навчанні читання необхідно враховувати вплив на сприйняття інформації студентами-іноземцями таких факторів, як графічне оформлення тексту та його зовнішня організація. Текст зберігає та передає інформацію, а членування на абзаци полегшує процес сприйняття та засвоєння останньої.

Абзацне членування – невід’ємна ознака будь-якого письмового тексту. Необхідність розділяти текст на відносно невеликі за розміром фрагменти має у своїй основі психо-фізіологічний механізм сприйняття тексту людиною та обмежені можливості її оперативної пам’яті.

У будь-якому тексті (аутентичному чи навчальному) проводиться робота з попередньої обробки змісту, у результаті автор, редактор чи викладач розбиває текст на абзаци, враховуючи можливості студента-іноземця сприйняти інформацію «без втрат».

Абзац отримує значення логічної та тематичної єдності. Співвідношення цілого тексту та абзацу, з точки зору їхнього змісту, визначає абзац як найменшу композиційно змістовну одиницю текстового рівня.

Аналіз текстів показав, що при навчанні читання в навчально-професійній сфері необхідно враховувати такі особливості абзацного членування: 1) визначальна роль змісту, яка диктує найоптимальніший для нього спосіб організації; 2) переважання об’єктивних критеріїв членування навчальних текстів зі спеціальності; 3) обумовленість абзацного членування комунікативними характеристиками текстів, зокрема, приналежності до певного способу висловлювання чи типу мовлення; 4) залежність структури абзацу від місцезнаходження його в тексті.

Місцезнаходження абзаців у тематичному фрагменті дозволяє виділити серед них початкові, серединні та кінцеві, маючи на увазі необхідність пред’явлення, розвитку та завершення теми, подачу якої організовано за принципом паралельності чи послідовності введення теми в абзаці.

Підсумковий абзац здійснює комплексне введення декількох тематичних фрагментів одного рівня і є ніби анотацією змісту, встановлює ієрархічні відносини між поняттями, визначає ступінь складності об'єкта, орієнтуючи читача, допомагаючи йому прогнозувати зміст тексту.

Проблеми відносин між абзацами та принципами членування взаємопов'язані. Для навчальних текстів характерний значний ступінь дрібності: переважна їх частина (90%) складається з 1-4 речень, причому третина з них припадає на долю абзаців-речень. Ці показники можуть коливатися в залежності від особливостей тексту. Аналіз організації тексту визначає співвідношення між абзацами, які представлені двома типами (із модифікаціями): 1) відношення додатка; 2) відношення пояснення. Різниця між типами полягає в накопиченні нової інформації, в її відсутності або в її другорядній ролі.

Таким чином, абзацне членування текстів є основним тематичним принципом, за допомогою якого виділяють такі фрагменти тексту, що виконують тлумачні функції і сприяють формуванню у студентів навичок самостійного читання та умінь оформлення власного монологічного висловлювання за тематикою спеціальності.